

Гуменюк А.Р., курсант 2
курсу ННІ №3 НАВС.
Науковий керівник: Каверін
О.В., завідувач кафедри
ТСП, кандидат психологічних
наук.

ЧОРНОБИЛЬ. ІСТОРІЯ КАТАСТРОФИ

26 квітня 1986 року о 1-23 за київським часом сталася найбільша техногенна аварія в історії людства - вибухнув четвертий реактор Чорнобильської АЕС і сумарна радіація ізотопів, викинутих в повітря, склала 50 мільйонів кюрі, що в 30-40 разів більше, ніж при вибуху бомби в Хіросімі в 1945 році.

Лише наступного дня, після того як у Швеції за рівнем радіації визначили, що в Україні мала місце аварія, уряд СРСР повідомив про Чорнобильську трагедію. Від вибуху і при гасінні пожежі, що тривала близько 10 днів, загинув 31 чоловік і більше 200 було госпіталізовано. За неофіційною статистикою в Україні померло не менше 15 тисяч людей, які були уражені в результаті аварії на Чорнобильській АЕС.

Збудована в 1976 році, Чорнобильська АЕС, розташована за 100 кілометрів на північ від Києва; вона мала чотири реактора, кожний з яких був здатен виробляти до тисячі мегават електроенергії.

У вечір 25 квітня 1986 року група інженерів почала проводити на 4-у реакторі абсолютно не підготовлений технічний експеримент, під час якого потужність реактора була знижена на 7% від норми, а контрольні пристрої були відключені. Робота реактора стала нестабільною і не контролюваною, а спроба відновити стандартний режим його роботи - запізнилою, і 26 квітня 1986 року на 4-у реакторі пролунали два вибухи. Вони були не ядерними, а хімічними, як наслідок перегріву реактора і накопичення великої кількості

газів, що з'явилися під час не контрольованої реакції. Потужність вибухів була настільки великою, що було зруйновано сталеву і свинцеву обшивку реактора, і в повітря піднялось більше 60 тон радіоактивних матеріалів.

Лише через три тижні при допомозі 4 тисяч тон піску, бору, свинцю і глини вдалось ізолювати реактор, що продовжував випромінювати радіацію, і запобігти подальшому забрудненню ґрунту. З території в радіусі 30 кілометрів від місця аварії було евакуйовано більше 100 тисяч людей. Із-за традиційної в СРСР секретності від громадян приховувалась інформація про дійсні масштаби катастрофи і в найбільш постраждалих областях України, Білорусії та Росії в перші дні після аварії не здійснювались жодні заходи по захисту населення від радіації.

Щоб запобігти подальшим викидам радіоактивних матеріалів, до кінця 1986-го року четвертий реактор АЕС був накритий спеціальним "саркофагом", збудованим руками сотень тисяч добровольців і мобілізованих солдатів, і Чорнобильська АЕС була знову введена в експлуатацію. Однак великі пожежі і аварії в [1991](#) та в [1996 роках](#) привели до зупинення спочатку другого, а потім і першого реактора. У [2000-у році](#) був зупинений останній, 3-й реактор, і Чорнобильська АЕС повністю припинила свою роботу.

Саме в цей день сталась найбільша трагедія не тільки України, а й усього людства - вибух на Чорнобильській АЕС. Причиною катастрофи прийнято вважати стрибок напруги в мережі, який викликав два вибухи. На щастя (якщо можна так сказати), вибухи були не ядерними, а хімічними - наслідок перегріву реактора і накопичення значної кількості пари. На момент вибуху в реакторі знаходилось близько 200 т урану. Було зруйновано обшивку, а через відсутність захисної оболонки більше 60 т радіоактивних речовин піднялись у повітря.

Сумарна радіація ізотопів, викинутих в повітря після аварії в Чорнобилі, була в 30-40 разів більшою, ніж при вибуху атомної бомби в Хіросімі.

Оскільки Чорнобильська АЕС була графітно-водним реактором, саме графіт передбачав легко займистість всієї системи. Після вибуху в ньому залишилось близько 800 т графіту, який почав горіти. Пожежа тривала 10 днів і забрала життя 31 людини. Остаточо графіт перестав горіти лише 10 травня. Пожежники, які першими прибули на місце катастрофи, не мали ізолюючих протигазів. Їх просто не попередили про особливості ситуації. В результаті радіоактивні речовини потрапили в дихальні шляхи ліквідаторів.

Кількість людей, що брали участь в гасінні пожежі на ЧАЕС, становила 240 тис. Всі вони отримали високі дози радіації. Однак саме пожежникам вдалось врятувати нас від справді серйозної катастрофи - сильного водневого вибуху, який міг стати наступним етапом трагедії.

Одразу після аварії майже 8,5 млн. людей були опромінєними, близько 155 тис. кв. км територій було забруднено, з них 52 тис. кв. км - сільськогосподарські землі. Реактор продовжував випромінювати радіацію ще 3 тижні, доки його не закидали сумішшю піску, свинцю, глини і бору.

Уряд СРСР, очевидно, намагався приховати цю трагедію відсвіту через нав'язливу ідею секретності. Та не вдалося. Наступного дня у Швеції відзначили аномальне підвищення рівня радіації. Так було визначено, що в Україні сталось щось жахливе. Перше офіційне повідомлення в СРСР зробили аж 28 квітня під тиском міжнародної спільноти, але і в ньому майже не повідомлялось про масштаби проблеми. Склалось враження, що загрози немає, а проблема локальна. Всі іноземні ЗМІ розповідали про небезпеку, викликану Чорнобильською аварією, а радянські майже нічого про це не говорили. Хоча саме в цей час у всіх містах СРСР готувались паради і демонстрації на честь 1 травня.

Як чиновники пояснювали пізніше, вони не хотіли підняти паніку серед населення. Хоча в Києві, наприклад, в день, коли на вулиці міста вишли тисячі людей, рівень радіації перевищував фоновий в кілька десятків разів.

Від міжнародної допомоги уряд СРСР гордовито відмовився, але вже в 1987 році звернувся до МАГАТЕ, а биті дали експертну оцінку діям щодо ліквідації наслідків аварії. Після катастрофи станція не працювала близько 6 місяців. За цей час територію дезактивували, спорудили саркофаг, який накрив 4-ий енергоблок. А потім знову ввели в дію 3 енергоблоки, які ще залишились.

Катастрофа вважається найбільшою за всю історію ядерної енергетики, як за кількістю загиблих і потерпілих від її наслідків людей, так і за економічним збитком.

Радіоактивна хмара від аварії пройшла над європейською частиною СРСР, більшою частиною Європи, східною частиною США. Приблизно 60% радіоактивних речовин осіло на території Білорусі. Близько 200 000 чоловік були евакуйовані із зон забруднення.

Чорнобильська аварія стала подією великого суспільно-політичного значення для СРСР і світу. Це наклало деякий відбиток на хід розслідування її причин. Підхід до інтерпретації фактів і обставин аварії змінювався з часом і повністю єдиної думки не існує досі.

Спершу керівництво УРСР та СРСР намагалося приховати масштаби трагедії, але після повідомлень з Швеції, де на АЕС Форсмарк були знайдені радіоактивні частинки, які були принесені з східної частини СРСР та оцінки масштабів зараження, розпочалася евакуація близько 130 000 мешканців Київської області із забруднених районів. Радіоактивного ураження зазнали близько 600 000 осіб, насамперед ліквідатори катастрофи. Навколо ЧАЕС створена 30-кілометрова зона відчуження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Відлуння Чорнобильських дзвонів: методичні поради до 20-річчя Чорнобильської трагедії/ НБУ для дітей ;Уклад .Ю,В.Чечко, І.В.Слободянюк.-К.,2006.- 40с.
2. Бакуменко В.Д. та ін. Сучасні підходи до вирішення проблем Чорнобильської Зони відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення: Монографія.-К: УАДУ, 2000. - 151 с.
3. Чорнобиль і соціум: Вип.1.-К :Ін-т соціології , 1995. - 98 с.